

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Nicel Bir Araştırma

Arif Selim Eren*

Öz:

Bu çalışma Kahramanmaraş'ta genç girişimcilerin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla önceki çalışmalardan uyarlanan bir anket 284 kişilik bir örnekleme uyarlanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde tanımsal istatistikler, güvenilirlik, korelasyon, ANOVA ve faktör analizleri kullanılmıştır.

Bulguları bakımından değerlendirildiğinde başarıya inanma, risk alma, yenilikçilik, kendine güven, fırsatçılık ve dışa açıklık gibi girişimcilik özelliklerinin belirlendiği görülmektedir. Veri setine uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) sonuçlarına göre bir ölçüm modelinin testi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu değişkenlerin tümünün birbiri ile ilişkili olduğu da gözlenmiştir. Sonuç olarak, girişimciliğin bir bütün halinde incelenmesi ve girişimcilik eğitiminin paradigmasının ampirik bulgulara dayanarak yeniden düzenlenmesi gerektiği yönünde çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik özellikleri, Kahramanmaraş, Girişimcilik

JEL Kodu: L26; O31

* Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, arifselimeren@hotmail.com

A Qualitative Research On Identification Of Kahramanmaraş Sütçü İmam University Students' Entrepreneurship Specifications

Abstract:

This study is conducted in order to identify the entrepreneurship specifications of young entrepreneurs in Kahramanmaraş. To do so, a questionnaire adopted from earlier studies is applied to a randomly defined sample of 284. Obtained data is analyzed via the use of descriptive statistics, reliability, correlations, ANOVA and factor analyses.

Having evaluated by the findings, it is found that belief on success, risk taking, innovativeness, self-trust, opportunism and openness are determiners of entrepreneurship. Test of a measurement model according to the Confirmatory Factor Analysis (CFA) results is conducted. Moreover, these variables are all found to be in relationships. As a result, some implications are drawn namely, entrepreneurship should be handled as a whole and entrepreneurship education should have a new paradigm.

Keywords: Entrepreneurship specifications, Kahramanmaraş, Entrepreneurship

JEL Codes: L26; O31

1. Giriş

Bu araştırma Kahramanmaraş bağlamında genç girişimcilerin girişimcilik özelliklerini belirlemeyi hedeflemektedir. Son yıllarda geliştirilen bütün politikalar üniversitelerin kamu ve sanayi ile işbirliği içinde faaliyetler sergilemesini teşvik etmektedir. Kahramanmaraş ili ise Büyükşehir statüsünü kazandıktan sonra bu işbirliği çabalarını en üst düzeyde yürütmek için gayret sarf etmektedir.

Her geçen gün gelişen ve girerek daha kozmopolit bir yapıya kavuşan ilde, baskın sektörlerdeki talep daralmasının önüne geçecek önlemlerin araştırmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Buradan hareketle girişimcilik faaliyetlerinin yapılandırılması ile ilgili hususlarla ilgilenen çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca yazında ekonomik bakımdan resesyonun gerçekleşme ihtimalini ortadan kaldıracak bir önlem olarak görülen girişimciliğin araştırılmasına yönelik çaba gösterilmesi gerektiği de ifade edilmektedir (Kılıç vd. 2012: 427).

Yapılan yazın taramasında Kahramanmaraş'ta girişimcilik üzerine yapılan üç çalışmanın olduğu görülmüştür. Bunlar incelendiğinde Gözek & Akbay (2012), Bakan vd. (2012) ve Akyüz vd. (2009)'nin çalışmaları tespit edilmiştir. Ancak, Gözek & Akbay (2012) KOSGEB girişimcilik eğitimi kursiyerlerini, Bakan vd. (2012) profesyonel meslek gruplarının girişimcilik özellikleri ile birlikte yenilikçilik kabiliyetlerini ve son olarak da Akyüz (2009) pek çok üniversite arasında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğrencilerinden sadece Orman Fakültesi öğrencilerini kapsama dâhil etmektedir. Mevcut çalışma ise sadece Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğrencilerini ele alacak şekilde tasarlanmıştır.

Buradan yola çıkılarak öncelikle detaylı bir yazın taraması gerçekleştirilmiş ve önceki çalışmalar konu, kapsam, yöntem ve bulgular bakımından incelenmiştir. Bu noktada girişimcilik davranışını gerçekleştirebilmesi için bireyin sosyal girişimcilik teorisine göre kendisini yeterli hissetmesi ve hazır bulunması gerektiği görülmüştür (Ebrashi, 2013: 188). Buradan Aytaç (2006: 144)'ın da ifade ettiği üzere, kişiliğin davranışın ortaya çıkmasındaki tek faktör olmadığı bilgisinden yola çıkarak girişimcilik davranışı sergilemesi muhtemel olan kişilerin hangi özellikleri taşıdığı belirlenmesi gerektiği düşünülmüştür. Böylece Anderson vd. (2012: 958)'in öngördüğü şekliyle araştırma deseni oluşturulmuştur. Bu desen bilimsel araştırma yöntemine göre problemin tanımlanması, çözümüne yönelik öneriler getirilmesi ve bunların uygulanmasını önermektedir. Yazındaki çalışmaların genelde girişimcilik eğilimini belirleyen faktörler üzerine kurulmuş olduğu görülmektedir. Ancak girişimcilik özellikleri ile ilgili çok fazla çalışmanın yapılmadığı gözlenmektedir.

Böylece, bu araştırma yazındaki açığın kapanmasına yardımcı olmak üzere gerçekleştirilmiştir. Yazın taramasından elde edilen bulguların değerlendirilmesi ile araştırma deseni oluşturulmuştur. Elde edilecek sonuçların kıyaslanabilmesi açısından diğer pek çok çalışmada da tercih edildiği üzere Yılmaz ve Sümbül (2009) tarafından geliştirilen ölçek rastsal yöntemlerle belirlenen 284 kişiden oluşan örnekleme uygulanmıştır.

Toplanan veriler ilk olarak tanımsal istatistikler ve güvenilirlik bakımından incelenmiştir. Bu aşamadan sonra korelasyon, ANOVA ve faktör analizleri ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları girişimcilik eğilimi için belirlenen başarıya inanma, risk alma, yenilikçilik, kendine güven, fırsatçılık ve dışa

açıklık gibi değişkenlerin tümünün birbiri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak girişimciliğin bütünsel bir bakış açısı ile tekrar ele alınması gerektiği görülmektedir.

2. Yazın taraması

Ülkelerin ekonomik sürdürülebilirliği sağlamalarının güncel dinamiği girişimcilik faaliyetlerinin istenilen düzeylerde yerine getirilmesi ile mümkün olmaktadır (Yıldırım vd., 2011: 192). Küresel gelişmeler içinde değerlendirildiğinde milli ekonominin ayakta kalabilmesi için katma değeri yüksek ürünlerin üretimine yönelmenin kaçınılmaz olduğu gözlenmektedir (Türkmen ve İşbilir, 2014: 24). Bunu gerçekleştirmek için sadece kamusal reformların gerçekleştirilmesi yeterli olmamaktadır (Bozkurt vd., 2012: 231). Reformlarla belirlenen girişimcilik ikliminin bütün topluma yayılabilmesi için nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi de gerekmektedir (Başer ve Büber, 2012: 136). Bu nedenle de özellikle üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi gerekmektedir (Tok vd., 2014: 49).

Bu çalışma konu ile ilgili yapılmış önceki çalışmaların konu, yöntem ve bulgular bakımından değerlendirilmesine imkân tanıyan bir yazın taramasını içermektedir. Bu yönüyle yazının mevcut durumunun sergilenmesi bakımından önemli bilgiler içerdiği düşünülmektedir. Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir;

Okay & Karahan (2010), küçük ölçekli işletmelerin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi üzerine Denizli ili küçük işletmeler bağlamında uyguladığı anket çalışması neticesinde elde etmiş olduğu verilere tanımsal istatistikler, güvenilirlik ve faktör analizi uygulamıştır. Araştırmanın bulgularına göre girişimcilik özellikleri kişisel özellikler ve özgüven, girişimin tanıtımı ve sektör ilişkileri, liderlik ve mücadele azmi ile sermaye gücü, kriz yönetim gücü, işbirliği ve yetki devri, karar vermede esneklik, yenilikçilik ve iş planlama, yakın çevre desteği, kişisel performans ve şans faktörü olarak belirlenmiştir.

Öte yandan, Tok vd. (2014), üniversite öğrencilerinin girişimcilik özellikleri, algısı ve eğilimi üzerine bir çalışma yürütmüştür. Çukurova ve Adnan Menderes Üniversiteleri, Ziraat Fakültesi, son sınıf öğrencilerine uygulanan anketten elde edilen verilerin tanımsal istatistikler, güvenilirlik ve

faktör analizi ile analiz edilmiş olduğu gözlenmiştir. Araştırmanın bulguları kontrol hissi, bağımsızlık arzusu, risk eğilimi, özgüven, idealizm, temkin, bilinç, kararlılık, dışa bağımlılık ve kişilik yapısı (A ve B)'nin bireylerin girişimcilik davranışlarında belirleyici olduğunu göstermiştir.

Aytaç (2006) ise girişimcilik algısına, sosyo-kültürel perspektiften bakan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Kuramsal bir çalışma olarak karşımıza çıkan bu eserde girişimcilik üzerine yapılan yayınlarla ilgili kapsamlı bir yazın taraması gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler psikolojik, davranışsal ve sosyolojik bağlamda girişimciliğin temellerinin olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte, Türkmen & İşbilir (2015) üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi üzerine Celal Bayar Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor yönetimi üzerine yüksek lisans yapan öğrencilerde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Uygulanan anketten elde edilen veriler tanımsal istatistikler, güvenilirlik ve faktör analizi, t-testi ve ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Bulguları bakımından incelendiğinde cinsiyet, okuldaki sınıfı, ailenin yaşadığı yer, annenin çalıştığı sektör, ailenin aylık geliri, okul sonrası kariyer planları, iş tecrübesi, girişimcilik eğitimi alma değişkenlerine göre öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında farklılık tespit edildiği görülmüştür. Yaş, kardeş sayısı, babanın çalıştığı sektör, 1 milyon Türk Lirasını (TL) kullanma alanı ve daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunma değişkenlerine göre ise öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında bir farklılık bulunamamıştır.

Çetinkaya Bozkurt vd. (2012) ise Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi konulu Antalya ilindeki girişimciler üzerine mülakat yöntemini benimseyen bir çalışma yapmıştır. İçerik analizi ile elde edilen verilerin analiz edilmesi ile eğitim ve tecrübenin girişimcilikte önemli kavramlar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, finansman, dağıtım kanallarının varlığı, üstün ürün geliştirme ve pazar alanı geliştirme girişimciliğin gelişimi için önemli olduğu da ifade edilmektedir.

Ayrıca, Kılıç vd. (2012) de üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi üzerine Bandırma İİBF İşletme Bölümü öğrencilerine bir anket uygulamıştır. Tanımsal istatistikler, güvenilirlik ve faktör analizi, t-testi ve korelasyon analizi ile analiz edilen verilerden elde edilen bulgular

üniversite öğrencilerinin yenilik özellikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha yenilikçi bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin aylık gelirleri ile yenilik, kendine güven, risk alma, dışa açıklık, başarıya inanma özellikleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin aylık gelirleri ile fırsatçılık özelliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir.

İrmiş & Barutçu (2012) ise öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmelerini ve iş kurma niyetlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Örnekleminin Pamukkale Üniversitesi, İşletme Bölümü öğrencileri olduğu görülen çalışmada uygulanan anket sonuçlarına tanımsal istatistikler ve Ki-Kare testinin uygulandığı görülmüştür. Çalışmada üniversitede verilen eğitim girişimciliği özendirerek nitelikte olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, öğrencinin ailesinin yaşadığı yer ile girişimcilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Son olarak da öğrencilerin girişimcilik becerilerini sergileyebilecekleri ortamların oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir.

Öte yandan, İşcan & Kaygın (2011) üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi üzerine Kafkas Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerine bir anket uygulamıştır. Tanımsal istatistikler, çapraz tablolar, faktör ve güvenilirlik analizi ile t-testinin uygulandığı görülmektedir. Araştırma bulguları bakımından incelendiğinde başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, yenilik ve kendine güvenin girişimcilik özellikleri olarak benimsendiği gözlenmiştir.

Göç (2010) ise, küçük ve orta boy inşaat firmalarında girişimci özelliklerinin firmanın risk yönetimi uygulamalarına etkisini konu alan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Yüksek lisans tezi kapsamında inşaat firmalarına uygulanan çalışmadan elde edilen verilerin tanımsal istatistikler kullanılarak analiz edildiği görülmüştür. Araştırma bulguları incelendiğinde risk yönetimi ve belirsizliğe karşı toleransın girişimcilik özellikleri olarak belirtildiği görülmektedir.

Uluköy & Demirelli (2014) de KOSGEB ve üniversitelerde girişimcilik eğitimi alan kişilerde cinsiyetin girişimcilik özelliklerine etkisini inceleyen

bir araştırma gerçekleştirmiştir. Uygulanan ankete güvenilirlik, tanımsal istatistikler ve faktör analizi uygulandığı görülmektedir. Araştırmanın sonuçları risk alma, fırsatları değerlendirme, kararlılık ve vizyon, yenilik, özgüven, yüksek başarı güdüsü, iletişim becerisi, liderlik yönlü, içsel kontrol ve bağımsızlık arzusunun bireylerin girişimcilik özelliklerini belirlediğini ifade etmektedir.

Aynı zamanda, Yüksel vd. (2015) öğrencilerin girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimlerini inceleyen bir çalışma gerçekleştirmiştir. İşletme yönetimi bölümü öğrencilerine uygulanan anket güvenilirlik ve tanımsal istatistikler bakımından incelenmiştir. Araştırma bulguları hayalcilik, güler yüz, iletişim, disiplin, risk alma, yenilikçilik, güvenilirlik, duyarlılık yardım etme, yaratıcılık, stratejik düşünme, yönetme becerisi, değişim, öğrenme araştırmacılık, planlama, sabırlılık, dürüstlük, sezgi kuvveti, fırsatçılık, vizyoner olma, başarılı olma isteği, bağımsızlık, enerjiklik, problem çözebilme, esneklik ve cesaretin girişimcilik özellikleri olduğunu göstermektedir.

Karabekir vd. (2015) ise girişimci adayları üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin odak grup görüşmesi ile incelenmesi konulu bir araştırma gerçekleştirmiştir. Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencilerine mülakat ve odak grup görüşmesi yöntemi ile gerçekleştirilen çalışmada önemli bulgulara rastlanmış olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre öğrencilerin karşılıklarına çıkan fırsatları değerlendirmede başarılı olduklarını düşündükleri, geleceğe dönük yaptıkları planları gerçekleştirebileceklerine inandıkları anlaşılmıştır. Girişimcilik özellikleri ise liderlik, özgüven, yenilikçilik, risk alma, sosyallik, eğitime önem verme, kar odaklılık ve idealistlik olarak belirlenmiştir.

Gözek & Akbay (2012) ise tanımsal istatistikler üzerinden girişimci adaylarının girişimcilik eğilimleri ve sorunları konulu bir çalışmayı KOSGEB girişimcilik kursiyerleri bağlamında gerçekleştirmiştir. Araştırma sonuçları girişimciliğin önündeki engellerin kaldırılması gerektiğini ifade etmektedir. Bununla birlikte, risk sermayesi ve garanti fonlarının kullanımı teşvik edilmesi gerektiği üzerinde durulmaktadır. Ayrıca, İŞGEM'lerin kullanımının artırılması gerektiği de belirtilmektedir. Son olarak ekonomik krizlerden kurtulmanın yolu girişimcilikten geçtiği de ifade edilmektedir.

Gemlik & Kıraç (2013) Marmara Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencileri üzerinden sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini ele alan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Tanımsal istatistikler ve güvenilirlik analizi ile elde edilen bulgular öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu göstermektedir.

Duran vd. (2013) ise girişimcilik hislerine eğitimin katkısı konu alan bir çalışmayı, Kütahya MYO Makine Programı 2. ve 1. sınıf öğrencileri üzerine gerçekleştirmiştir. Araştırma metodolojisi bakımından anket yöntemi tercih edilmiştir ve veriler güvenilirlik, tanımsal istatistikler, t-testi ve regresyon analizi ile incelenmiştir. Bulgular bakımından incelendiğinde içten kontrol hissi, risk alma eğilimi, bağımsızlık arzusu, girişimcilik potansiyeli (başarı ihtiyacı) girişimcilik hisleri olarak tanımlanmış olduğu görülmektedir. Ayrıca, girişimcilik eğitimi alan kişilerin girişimci olma hislerinin daha yüksek düzeyde olduğu da görülmüştür.

Çetinkaya Bozkurt & Alparslan (2013) hem anket hem de mülakat yöntemi ile girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi konu alan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırmada Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu; Muhasebe ve Finansal Yönetim, Uluslararası Ticaret ve Yönetim Bilişim Sistemleri bölümlerinde dördüncü sınıfta öğrenim gören tüm öğrenciler örneklem olarak belirlenmiştir. Tanımsal istatistikler kullanılarak elde edilen sonuçlar yenilikçi, risk alan, değişim odaklı, fırsatlara odaklanmış, yaratıcı, gelişmiş iletişim becerisi, proaktif, yüksek başarı güdüsü, duygusal zekâ, kararlarında ısrarcı olan kişilerin girişimcilik özellikleri sergilediğini göstermektedir.

Öneren (2012), İç Anadolu Bölgesi'ndeki genç nüfus üzerinden genç nüfusun girişimcilik eğilimlerini ele alan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Tanımsal istatistikler, Ki-Kare testi ve güvenilirlik analizi ile elde edilen verilerin analiz edilmiş olduğu görülmüştür. Bu analizden elde edilen sonuçlar incelendiğinde, örgütsel büyümeye ilişkin hızı doğru ayarlamak, hayal kurmak ve kurdurmak, strateji uygulamayı bilmek, fırsatları yakalamak ve değerlendirmek, kişisel sorumluluk alma duygusu, düşüncüyü gerçekleştirme arzusu, vizyon ve misyon sahibi olma, yenilik oluşturma çabası, proaktif kişilik sergileme gibi özelliklerin girişimciliği belirlediği görülmüştür.

Öte yandan, Abizhov vd. (2015) üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinde ailesel özelliklerin etkisi konulu bir çalışma gerçekleştirmiştir. Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Ekonomi Fakültesinin dört bölümünde okuyan son sınıfı öğrencilerine uygulanan anketin tanımsal istatistikler, çapraz tablolar, faktör ve güvenilirlik analizi ile analiz edilmiş olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre risk alma, analiz edebilme, güven verme, sorunları hızlı biçimde çözme, yaratıcı ve yenilikçi olma, liderlik edebilme, kendine güvenme, vizyon sahibi olma, kararlılık, başarı arzusu yüksek olma, yabancı dil bilme ve iyi bir eğitim almış olma girişimcilik özellikleri olarak belirlenmiştir. Pozitif bakış, azim ve kararlılık ve başarısızlık korkusunun da girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler arasında olduğu ifade edilmektedir.

Bununla birlikte, Akyüz vd. (2009) üniversite öğrencilerinin meslek tercihleri ve girişimcilik yeteneklerini inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Örneklem bakımından çok geniş sayılabilecek (Karadeniz Teknik Üni., İstanbul Üni., Düzce Üni., Bartın Üni., Kastamonu Üni., Çankırı Karatekin Üni., Artvin Çoruh Üni., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni., Süleyman Demirel Üni. bünyesinde yer alan Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Peyzaj Mimarlığı bölümleri son sınıf öğrencileri) bir özelliğe sahip olan çalışmada anket yöntemi benimsenmiştir. Elde edilen verilerin, tanımsal istatistikler, Ki-kare testi ve güvenilirlik analizi ile analiz edilmiş olduğu gözlenmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin mezun olduklarında genelde kendi işlerini kurmak istedikleri, bunun için kendilerine ekonomik destek çıkılması gerektiği, ekonomik bağımsızlıklarını elde etme arzusu içinde oldukları, girişimcilik hususunda daha nitelikli bir eğitim almak istedikleri ve son olarak da girişimcilik faaliyetlerini engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılması isteklerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Kılıç vd. (2012) de üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine Bandırma İİBF İşletme Bölümü öğrencilerini konu alan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada veri toplama anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Tanımsal istatistikler, güvenilirlik ve faktör analizleri, t-testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları yenilik, kendine güven, fırsatçılık, risk alma, dışa açıklık ve başarıma inancının girişimcilik özellikleri olduğunu göstermektedir.

Başer & Büber (2012) ise iş kurma amacı olan adayların girişimcilik özelliklerinin ölçümünü konu alan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Aydın ili KOSGEB/İŞKUR girişimcilik kursiyerlerine uygulanan anket tanımsal istatistikler bakımından analiz edilmiştir. Buna göre bağımsız olma, risk alma, belirsizliğe tahammül, başarı ihtiyacı, kendine güven, yenilikçilik, liderlik, otokontrol ve iyimserlik girişimcilik özellikleri olarak benimsenmiştir. Ayrıca, kültürel yapının girişimcilik faaliyetlerine engel olduğu ifade edilmektedir.

Doğaner & Altunoğlu (2010) da üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ele alan bir çalışma yapmıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerine uygulanan anketin tanımsal istatistikler, güvenilirlik ve faktör analizi, Ki-kare ve t-testi ve son olarak da korelasyon analizi ile analiz edilmiş olduğu görülmüştür. Araştırma bulgularına göre uyumluluk, sorumluluk, dışa dönüklük, duygusal istikrarsızlık ve açıklık girişimcilik özellikleri olarak tespit edildiği gözlenmiştir.

Yıldırım vd. (2011) ise işletme sahiplerinin girişimcilik özellikleri ve bunlar arasındaki ilişkileri Aksaray ili bağlamında incelemiştir. Güvenirlik ve geçerlik ile faktör ve korelasyon analizi ile tanımsal istatistikler bakımından anket yöntemi ile toplanan verilerin analiz edilmiş olduğu görülmüştür. Bu çalışmada girişimcilik özelliklerinin yenilikçilik, çalışma motivasyonu olan, tutarlı karar verebilen, sosyal, iletişim kabiliyeti yüksek, özverili, takım çalışmasına yatkın, zamanı verimli kullanan, değişime açık, sözünün eri, ikna kabiliyeti olan, vizyon sahibi ve özel hayatı ile iş hayatı arasında denge kurabilen kişiler tarafından sergilendiği ifade edilmektedir.

Öte yandan, Uygun vd. (2012) genç girişimci adayların girişimcilik eğilimi ve girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışma yapmıştır. Aksaray Üniversitesi öğrencilerine uygulanan anket, tanımsal istatistikler, Ki-Kare testi ve MANOVA analizi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre azim/kararlılık, başarı motivasyonu, özerklik, merak ve öğrenme isteği, özgüven, risk alma eğilimi ve yenilikçilik/yaratıcılık girişimcilik özellikleri olarak kullanılmıştır. Ayrıca, erkeklerin kadınlara göre, mühendislik eğitimi alanların almayanlara göre, aile gelir durumu daha iyi olanların düşük olanlara göre kendi işlerini kurma eğilimlerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, Batı bölgelerinde büyüyenlerin diğer-

lerine göre, büyük yerlerde büyüyenlerin küçük yerlerde büyüyenlere göre, daha önce bir işte çalışanların çalışmayanlara göre ve son olarak da sosyal kurumlara üye olanların olmayanlara göre iş kurma eğilimleri yüksek olarak tespit edilmiştir. Ayrıca, risk alma ile özgüven arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Son olarak girişimcilik özellikleri arttıkça gençlerin iş kurma eğilimlerinin de arttığı ifade edilmektedir.

Karasakal & Aksu (2014) da üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini MYO öğrencilerine uygulamış olduğu anket ile incelemiştir. Tanımsal istatistikler, Ki-Kare testi, korelasyon analizi, Kruskal Wallis, Mann-Whitney U, Medyan ve t-testi ile analiz gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bulgularından yola çıkılarak yeterli/üstün, başarılı, sevilen biri, dışa dönük, sabırlı, inisiyatif sahibi, cesur, kendine güvenli, atılgan, kararlı, sempatik ve hakkını arayıcı özellikleri olanların girişimcilik özelliğine sahip olduğu görülmektedir. Ankete katılanların genel olarak girişimcilik özelliklerini taşıdığı, teknik bölümlerde okuyan öğrencilerin kendi işlerini kurma yönünde kendilerini daha yetersiz hissettikleri, daha genç yaşlarda olanların daha sabırsız davrandığı, ikinci öğretimde okuyan öğrencilerin daha isteksiz olduğu ve son olarak da 20 yaş üstü olan, erkek ve ikinci öğretimde okuyan kişilerin girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu ifade edilmektedir.

Ayrıca, Patr & Karahan (2010) girişimcilik eğitimi ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik profillerinin belirlenmesi üzerine bir anket çalışması yürütmüştür. Güvenirlilik testi, tanımsal istatistikler, Ki-Kare ve Varyans analizi üzerinden gerçekleştirilen tahlil ile başarılı girişimcilerin elde edilmesi ve girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması için sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin işbirliği yapmaları zorunlu olduğuna dair çıkarımlarda bulunulmuştur. Ayrıca, girişimcilerin Ar-Ge çalışmaları, teknoparklar ve üniversiteler aracılığıyla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Son olarak üniversitelerde öğrencilerin girişimciliğe özendirilmesi gerektiği ve bu yönde ders ve konferanslarla öğrencilerin girişimcilik eğilimi ve yeteneği geliştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca, liderlik, yönetim, üretim, pazarlama, sayısal yöntemler vb. dersler bütün fakültelerin ortak dersleri haline getirilmesi gerektiği de belirtilmiştir. Son olarak girişimcilik ve girişimcilerin teşvik edilmesi gerektiği, girişimcilik ödülleri verilmesi ve bu konuda gerekli organizasyonlar, bilimsel toplantılar ve yasal düzenlemeler yapılması gerektiği de vurgulanmıştır.

Bakan vd. (2012) ise Kahramanmaraş bağlamında profesyonel meslek gruplarının girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerini tanımsal istatistikler, korelasyon analizi ve t-testi kullanarak belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre risk alabilmek, yenilikçi düşünme yeteneğine sahip olmak, yüksek düzeyde çalışma motivasyonuna sahip olmak, kararlarında tutarlı olma ve dirayet yeteneğine sahip olmak, çok yönlü olmak, devamlı, kalıcı sosyal ilişkiler ve iletişim kurmak, iş ve özel hayatında yazılı ve sözlü iletişim kurabilme, işine karşı içten veya gönüllü olmak, insanlarla birlikte olma ve takım çalışmasına yatkın olmak, zamanı etkin ve verimli bir şekilde kullanma, değişime açık olmak veya değişimi kabullenmek, söz verdiği ve başladığı işi zamanında bitirmek, insanları ikna edebilme ve güvenilir bir kişiliğe sahip olmak, açık ve anlaşılır bir vizyona sahip olmak, özel hayatla iş hayatı arasında denge kurabilme yeteneğine sahip olmak gibi özelliklerin girişimci kişilerde olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan, Demirel & Tikici (2010) üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin beyin baskınlık analizi ile değerlendirilmesi konulu bir çalışma gerçekleştirmiştir. İnönü Üni. İİBF İşletme bölümü öğrencileri üzerinden yürütülen çalışmada beyin baskınlığı analizi ile bir anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin tanımsal istatistikler, korelasyon ve regresyon ile t-testi ile analiz edildiği gözlenmiştir. Sonuç olarak sağ beyin lobu hâkim olanların girişimcilik özellikleri taşıdıklarına yönelik az da olsa anlamlı bulgular elde edildiği ifade edilmektedir.

Güreşçi (2014) ise üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini Atatürk Üni. İspir Hamza Polat MYO Büro Yönetimi ve Sekreterlik 2. Sınıf öğrencileri üzerinden belirlemeye çalışan bir araştırma gerçekleştirmiştir. Tanımsal istatistikler kullanılarak yapılan analizler neticesinde çevresel şartların girişimciliği etkilediği ifade edilmektedir. Yazara göre bu şartların girişimciliğe imkân verecek şekilde düzenlenmesi ve girişimcilik faaliyetlerinin teşvik edilmesi gerekmektedir.

Gürer vd. (2014) de üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini Kırıkkale Üni. Keskin MYO'da ön lisans öğrencileri üzerinden belirlemeye yönelik bir çalışma yürütmüştür. Tanımsal istatistikler, güvenilirlik ve faktör analizi ile yapılan analiz neticesinde kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etki ettiğine yönelik bulgular elde edilmiştir.

Karahan vd. (2014) ise Diyarbakır bağlamında KOBİ'lerin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesini hedefleyen bir çalışma gerçekleştirmiştir. Tanımsal istatistikler, güvenilirlik, t-testi, f-testi ve çapraz tablolar üzerinden yapılan analiz sonucunda girişimcilerin eğitim düzeylerindeki iyileşmelerin iş konusunda kendilerine güvenlerini de olumlu yönde etkilediği ifade edilmiştir. Girişimcilerin gelir düzeyleri ile sermaye sahibi olmaları arasında doğru orantılı bir ilişki bulunduğu gözlenmiştir.

Bilge & Bal (2012) da üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma yürütmüştür. Celal Bayar Üni. Öğrencilerine uygulanan anketten elde edilen veriler faktör analizi, güvenilirlik, t-testi ve f-testi ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre girişimcilik özelliklerinin risk alma, fırsatları değerlendirme, liderlik yönlü olma, gelecek odaklılık, kararlılık ve dış etkenlere karşı bireysel güce sahip olma olduğu belirtilmektedir. Ayrıca mevcut girişimcilik eğitiminin öğrencilerin girişimcilik özelliklerine olumsuz etki yaptığı da ifade edilmektedir.

Bununla birlikte Şeşen & Basım (2012)'ın da üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin tespitine yönelik bir araştırma yapmış olduğu belirlenmiştir. Spor bilimleri alanında eğitim gören üniversite öğrencilerine uygulanan anketin analizi tanımsal istatistikler, faktör analizi, korelasyon analizi, f-testi ve ANOVA testi ile gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, kontrol odağı ve özyeterliğin mevcut durumunun öğrencilerin girişimcilik eğilimleri üzerinde olumsuz etki yaptığı ifade edilmektedir.

Son olarak Karabulut (2009) da üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini İstanbul'da faaliyet gösteren bir özel üniversitenin işletme bölümü öğrencileri bağlamında belirlemeye çalışmıştır. Uygulanan anketin tanımsal istatistikler ve Ki-Kare testi ile analiz edildiği gözlenmiştir. Bu araştırmanın bulguları incelendiğinde yaratıcılık ve strese tahammülün girişimcilik motivasyonu üzerinde etki ettiğinin ifade edildiği anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi ile ilgili yazında hayli çok sayıda esere rastlamak mümkündür. Bu eserlerin ortak özellikleri incelendiğinde genelde benzer metodoloji ile kendi özel amaçlarını gerçekleştirmek üzere tasarlanmış olduğu görülmektedir. Mevcut çalışma yazında ortaya konan çalışmalara dayalı olarak, fakat onların eksik bıraktığı noktadan hareketle jenerik girişimcilik özelliklerini bir araya getirmeyi ve bu kavram kargaşasını gidermeyi amaçlamaktadır

Önceki çalışmaların kimisinde kullanılan metodolojinin de konunun tam olarak ele alınmasına imkân tanımayacak şekilde yapılandırılmış olduğu görülmektedir. Salt demografik faktörler üzerinden yapılan analizlerin girişimcilik özellikleri ile ilgili algıyı ölçmede yetersiz kaldığı görülmektedir. Bununla birlikte, bağlam ile ilgili olmadığı halde annenin eğitim durumu ve babanın çalıştığı sektör gibi faktörlerin de ölçeklere dâhil edildiği görülmüştür. Bu çalışmaların yanında mevcut çalışmanın gerek metodoloji gerekse de bulguların kıyaslanması bakımından faydalandığı örnek teşkil edecek çalışmaların da olduğu görülmüştür.

3. Girişimcilik Özellikleri

Girişimci yazındaki ifadesiyle üretim faktörlerinin bir araya getirilmesi ni sağlayarak kaynakları etkili bir şekilde kullanıp üretim yapmak suretiyle para kazanan kişi olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz ve Sünbül, 2009: 196). Bütün bunların gerçekleştirilmesi için kişide belirli özelliklerin bulunması gerekmektedir. Bu özellikleri yenilikçilik (Başer ve Büber, 2012: 137), kendine güven (Tok vd., 2014: 50), fırsatçılık (Demirel ve Tikici, 2010: 228), risk alabilme (Sezen ve Solmaztürk, 2014: 2), dışa açıklık (Kılıç vd., 2012: 423) ve başarıya inanmak (Uluköy ve Demireli, 2014: 50) olarak özetlemek mümkündür.

Ekonominin geleceğinin bağlandığı bu kavram ile işsizlik, katma değeri düşük ürünler üretmek, ithalat/ihracat dengesinin sağlanması ve yeni pazarlara açılma gibi güncel sorunların çözümü mümkün görünmektedir (Aytaç, 2006: 146). Bu nedenle girişimcinin özelliklerinin belirlenmesi (Türkmen ve İşbilir, 2014: 18), eğitimi (İrmiş ve Barutçu, 2012: 1) ve desteklenmesi (Gözek ve Akbay, 2012: 45) ile ilgili daha çok çalışmanın yapılması gerekmektedir. Araştırmanın bu kısmında yazındaki halleri ile girişimcilik özellikleri ele alınmış ve bunlar arasındaki ilişkilerin belirlenmesine yönelik hipotezler geliştirilmiştir.

3.1. Yenilik

Girişimcinin, yapısı itibariyle, hayatın olağan seyrini iyi gözlemleyerek yeni üretim teknikleri oluşturma (Göç, 2010: 28), yeni ürün geliştirme (Ak-yüz vd., 2009: 150), yeni pazarlara açılma (Yıldırım vd., 2011: 193) ve yeni yönetim tekniklerinin uygulanması için çaba sarf etme (Çetinkaya Bozkurt

vd., 2012: 240) gibi özellikleri barındırması gerekmektedir. Bunu gerçekleştirmek için de yeni üretim tekniklerinin sürekli takip edilmesi, yeni ürüne olacak talebin değerlendirilmesi ile ilgili yönetim becerilerine sahip olması, yeni pazarlarda oluşabilecek fırsatların değerlendirilmesine yönelik gayret sarf etme gibi becerilere sahip olmalıdır. Buradan yola çıkılarak aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir;

H1: Yenilikçi özelliklere sahip olan kişinin kendine güven duyması gerekir. Dolayısıyla kendine güven ile yenilikçilik arasında olumlu bir ilişki vardır.

H2: Yenilikçi bireyin fırsatları araştırma kabiliyetinin olması gerekir. Bu nedenle yenilikçilik ile fırsatçılık arasında olumlu bir ilişki vardır.

H3: Yenilikçi bireyin risk alma düzeyinin yüksek olması beklenir. Buradan yola çıkılarak yenilikçilik ile risk alma arasında olumlu bir ilişki vardır.

H4: Yenilikçi bireyin dış gelişmeleri sürekli takip etmesi gerekir. Böylece yenilikçilik ile dışa açıklık arasında olumlu bir ilişki vardır.

H5: Yenilikçi bireylerin yapacakları değişimlere öncelikle kendilerini inandırmaları ve bunun gerçekleştirilmesi ile başarıya olan inancın yerleşmiş olması beklenir. Bu nedenle yenilikçilik ile başarıya inanma arasında olumlu bir ilişki vardır.

3.2. Kendine Güven

Girişimcinin gerçekleştirmeyi planladığı girişimcilik faaliyetlerinin başarılı olabilmesi için kendisine güvenmesi beklenir (Karasakal ve Aksu, 2014: 106). Ancak, aşırı güven ve plansızlığın başarıyı olumsuz etkilediği de ifade edilmektedir (Yılmaz ve Sünbül, 2009: 197). Girişimcinin girişimde başarılı olabilmesi için yeni şeyler yapmak için kendisini yeterli hissetmesi gerekmektedir (Yıldırım vd., 2011: 194). Bu nedenle de girişimcilik eğitiminde kendine güveni artıracak faaliyetlerin planlanması ve uygulanması önemlidir (Gözek ve Akbay, 2012: 56). Bütün bunlardan yola çıkılarak kendine güven ile ilgili diğer belirleyiciler arasında aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir;

H6: Kendine güveni tam olan bireylerin yeni fırsatları araştırmak için istekli olmaları beklenir. Böylece kendine güven ile fırsatçılık arasında olumlu bir ilişki vardır.

H7: Kendisine güvenmeyen bireyin risk alma konusunda çekinceli davranması beklenir. Böylece kendine güven ile risk alma arasında olumlu bir ilişki vardır.

H8: Kendisine güvenen bireylerin iç hesaplaşmasını tamamlamış olması ve dış gelişmeleri takip etme hususunda daha yeterli bir performans sergilemesi beklenir. Buradan yola çıkılarak kendine güven ile dışa açıklık arasında olumlu bir ilişki vardır.

H9: Bireyin kendisine güvenin başarıya olan inancını artırması beklenir. Böylece kendine güven ile başarıya inanma arasında olumlu bir ilişki vardır.

3.3. Fırsatçılık

Girişim fikri bireyin mevcut durumda herkesin baktığı ama göremediği bir fırsatın değerlendirilmesi ile ortaya çıkmaktadır (İşcan ve Kaygın, 2011: 444). Bu nedenle de girişimcinin fırsatları kollama hususunda yetkin olması beklenir. Fırsatların iyi değerlendirilmesi yeni fırsatların kovalanması için yeterli enerji ve sermayenin oluşmasını sağlayacağı için girişimcilik ikliminin topluma yerleştirilmesi için fırsatlardan haberdar olunabilecek ortamların oluşturulması ve bireylerin eğitimlerinin bu yönde yeniden yapılandırılması gerekmektedir (Patır ve Karahan, 2010: 29). Buradan yola çıkılarak fırsatçılık ile ilgili aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir;

H10: Fırsatların değerlendirilebilmesi için girişim fikri ortaya çıktığında risk alınabilmesi gerekmektedir. Böylece fırsatçılık ile risk alma arasında olumlu bir ilişki vardır.

H11: Fırsatların görülebilmesi için bireyin sürekli olarak dış gelişmeleri takip etmesi gerekir. Dolayısıyla fırsatçılık ile dışa açıklık arasında olumlu bir ilişki vardır.

H12: Bireyin fırsatçılık özellikleri sergileyebilmesi için girişim fikrinin başarılı olabileceğine inanması beklenir. Bu nedenle de fırsatçılık ile başarıya inanmak arasında olumlu bir ilişki vardır.

3.4. Risk Alma

İşletmecilik faaliyetlerinin pek çok kısmında risk almayı gerektirecek kararlar alınması gerekmektedir. Olağan işletme faaliyetlerinin dışında, yeni bir seyir izlemeyi gerektiren girişimcilik faaliyetlerinde ise riskin daha yük-

sek olduğundan bahsedilebilmektedir (Akyüz vd., 2009: 149). Girişimcinin risk alma hususunda kabiliyetinin olması girişim fikrinin hayata geçirilmesi için önemlidir (Öneren, 2012: 14). Bütün bunlardan yola çıkılarak risk alma ile ilgili aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir;

H13: Girişim fikrinin hayata geçirilmesi, belirli düzeyde risk almayı gerektiren bir eylemdir. Riskin boyutunun belirlenmesi için dış dünya ile iletişimin sağlanması gerekmektedir. Böylece risk alma ile dışa açıklık arasında pozitif bir ilişki vardır.

H14: Risk alma olağan seyrin dışına çıkmayı gerektirdiği için başarısızlık hissinin tadılmasına neden olabilir. Bu nedenle risk alan bireylerin başarıya olan inancının da yüksek seyretmesi beklenir. Buradan yola çıkılarak risk alma ile başarıya inanma arasında olumlu bir ilişki vardır.

3.5. Dışa Açıklık

Girişim fikrinin oluşabilmesi için hayatın seyrinin iyi bir şekilde takip edilmesi gerekmektedir (Aytaç, 2006: 143). Fikrin bulunmasından sonra hayata geçirilmesi için de yine dış dünya ile olan iletişimin etkili bir şekilde yürütülmesi önemli bir husustur (Demirel ve Tikici, 2010: 228). Girişimcinin girişim fikrini hayata geçirmesinden sonra da girişimcilik faaliyetlerine devam edebilmesi için sürekli olarak dış unsurlar ile irtibat halinde olması gerekmektedir (Duran vd., 2013: 39). Bu nedenle de girişimcinin dışa açık bir yaşam tarzını benimsemesi ve başarıya inanması beklenir (Yüksel vd., 2015: 144). Buradan yola çıkılarak aşağıdaki hipotez oluşturulmuştur;

H15: Dış dünya ile irtibat içinde olmak girişimciye girişim fikrinin başarılı olup olamayacağı hakkında bilgiler sunar. Böylece dışa açıklık ile başarıya inanmak arasında olumlu bir ilişki vardır.

3.6. Başarıya İnanmak

Girişim fikri ortaya çıktıktan sonra hayata geçirilebilmesi için girişimcinin değişime karşı direnç başta olmak üzere pek çok problemi çözmesi gerekmektedir (Karabulut, 2009: 333). Bu problemlerin çözümü ile ilgili bireyin başarıya olan inancının yüksek düzeylerde olması fikrin hayata geçirilmesinde göstereceği sebatın da belirleyicisi olmaktadır (Abishov vd., 2015: 50). Bu nedenle girişimcinin başarıya olan inancının olması beklenir.

Girişimcilik ikliminin toplumda yer etmesi için eğitim programlarının başarıya olan inancı artıracak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekir.

4. Ampirik Çalışma

Araştırmanın teorik altyapısı oluşturulurken girişimcilik özellikleri ile ilgili hipotezler geliştirilmiştir. Bu hipotezlerin test edilebilmesi için ampirik bir çalışmanın yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda öncelikle yazındaki çalışmaların incelendiği literatür taraması kısmında geçen araştırmalar tekrar konu, bağlam, yöntem ve bulgular bakımından incelenmiştir. Elde edilen bulgulardan yola çıkılarak Kahramanmaraş bağlamında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ) öğrencileri bağlamında bu çalışmanın yürütülebileceği düşünülmüştür.

İlk olarak bilimsel araştırma önerisi hazırlanmış ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi (KBB) ile KSÜ'ye başvurularak araştırma için destek ve onay yazıları alınmıştır. Daha sonra yazındaki metodoloji incelenmiş ve genelde anket yoluyla bilgi toplanmış olduğu görülmüştür (Gemlik ve Kırac, 2013: 163; Doğaner ve Altunoğlu, 2010: 103). Bu çalışmalarda kullanılan anketler incelenerek Yılmaz ve Sünbül (2009)'ün geliştirmiş olduğu ölçek kullanılmıştır (Yüksel vd., 2015: 146; Kılıç vd., 2012: 423; Uluköy ve Demireli, 2014: 50).

Araştırmanın örneklemini farklı fakültelerden öğretim elemanlarına anketin elektronik ortamda oluşturulmuş formunun dağıtılması ve danışmanlığını yaptıkları kişilerle bunları paylaşmalarının istenmesi yöntemi ile tesadüfi olarak belirlenmiştir. Geri dönüş oranının yüksek düzeyde seyredebilmesi için araştırmaya katılım sosyal medya üzerinden teşvik edilmiştir.

Anket çalışması sonucunda kullanılabilir 284 adet anket formu elde edilmiştir ve bu veriler SPSS 16.0 kullanılarak bir veri seti haline getirilmiştir. Veriler öncelikle elde edilen örneklemin üniversite öğrencileri bağlamına uyup uymadığının test edilebilmesi için tanımsal istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir (Uygun vd., 2012: 145; Bakan vd., 2012: 260).

Analiz neticesinde elde edilen örneklemin üniversite öğrencileri bağlamına uygun bir yapı sergilediği gözlenmiştir. Örneklemden demografik olarak cinsiyet, yaş, öğrenim türü, aylık gelir, kaçınıcı sınıfta oldukları ve hangi fakültede eğitim aldıkları ile ilgili bilgiler istenmiştir. Bu sonuçlar Tablo 4.1'de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Örneklemin Demografik Dağılımı

Cinsiyet	Erkek	Kadın	Yaş	17-20	21-23	24 ve üzeri	
%	82,4	17,6		100	102	82	
N	234	50		35,2	35,9	28,9	
Sınıf	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	Öğrenim Türü	I. Öğretim	II. Öğretim
N	64	106	44	70		70,4	29,6
%	22,5	37,3	15,5	24,6		200	84
Gelir	0-250 tl	251-500 tl	501-750 tl	751-1000 tl	1001 ve üzeri		
N	74	96	38	30	44		
%	26,1	33,8	13,4	10,6	15,5		
Fakülte	ilahiyat Fak.	Orman Fak.	Ziraat Fak.	Fen Edeb.	İİBF	Tıp Fak.	Güzel San. Fak.
N	54	36	16	28	90	20	40
%	19	12,7	5,6	9,9	31,7	7	14,1

Elde edilen örneklemin çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır (%82,4). Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin dinamikleri ile kıyaslandığında bu sonuç örnekleme kız öğrencilerin yeterince temsil edilmediğini göstermektedir. Yaşları 17 ila 29 arasında değişmektedir. %22,5'lik bir kısım 1. Sınıf öğrencilerinden oluşurken, %37,3'lük bir kesimin 2. Sınıf öğrencilerinden oluştuğu gözlenmektedir. %15,5'lik bir grubun 3. Sınıf öğrencisi olduğu ve son olarak da %24,6'lık bir kesimin de 4. Sınıf öğrencisi olduğu tespit edilmiştir. Yaşlar ile sınıfların kıyaslanması ile yüksek sayılabilecek yaş gruplarındaki öğrencilerin üst sınıflara devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu da örneklemin evreni yansıtabilecek şekilde gerçekleştiğini göstermektedir. Bununla birlikte büyük bir kesimin (%70,4) I. Öğretim öğrencilerinden oluştuğu anlaşılmaktadır. Kimi fakültelerde II. Öğretimin bulunmaması bu sonuçta etkilidir. Bu sonuç da örneklemin temsil kabiliyeti için olumlu bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelire göre dağılım incelendiğinde öğrenci bütçesini aşacak düzeyde bir dağılımın olmadığı görülmektedir. Son olarak fakülteler bazında ele alındığında en fazla katılımın İİBF'den olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenci sayısının en fazla olduğu fakülte olması nedeniyle bu da örneklemin temsil kabiliyeti ile ilgili olumlu bir nokta olarak görülmüştür. Ancak girişimcilik potansiyeli bakımından düşük profile sahip fakültelerden de öğrencilerin anketi doldurduğu görülmektedir. Araştırmanın kapsamının KSÜ

öğrencilerinin tamamını kapsamı bakımından bu kişilerin anketi doldurmuş olmasının herhangi bir sakınca doğurmayacağı düşünülmüştür.

Örneklemin üniversite dinamiklerini yansıttığının anlaşılmasından sonra güvenilirlik ile ilgili analizler Cronbach Alfa skorları ile ölçülmüştür (İşcan ve Kaygın, 2011: 453; Tok vd., 2014: 52). Anketteki önermeler ölçülmesi hedeflenen değişkenin diğer önermeleri ile birlikte güvenilirlik analizi-ne tabii tutulmuştur. Bu analiz ile ilgili sonuçlar Tablo 4.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Güvenirlik İstatistikleri

Değişken	Önerme sayısı	Cronbach Alfa Skoru
Kendine Güven	9	0,870
Yenilik	7	0,835
Başarıya inanmak	6	0,920
Fırsatçılık	5	0,918
Risk alma	4	0,907
Dışa Açıklık	5	0,839

Analiz sonuçları incelendiğinde bütün değişkenlerle ilgili önermelerin güvenilirlik için belirlenen eşiğin üzerinde değerler aldığı görülmüştür (Okay ve Karahan, 2010: 295). Bu yönüyle anketin güvenilir olduğu söylenebilmektedir. Bu önermelerle ilgili tanımsal istatistiklerin (ortalama, standart sapma) incelenmesi ile değişkenin diğer önermeleri ile hem ortalama hem de standart sapma bakımından benzeşmeler olduğu gözlenmiştir.

Tablo 4.3. Korelasyon Tablosu

	Kendine Güven	Yenilik	Başarıya İnanmak	Fırsatçılık	Risk Alma
Yenilik	,601**				
Başarıya İnanmak	,658**	,613**			
Fırsatçılık	,635**	,707**	,634**		
Risk Alma	,577**	,495**	,513**	,480**	
Dışa Açıklık	,517**	,494**	,556**	,567**	,432**

** => $p < 0.01$ düzeyinde korelasyon istatistiki olarak anlamlıdır.

Güvenilir olduğu yapılan testlerle ortaya çıkan önermelerin verinin kolay yönetilebilmesi için aritmetik ortalamaları ölçülmesi hedeflenen değişkenin diğer önermeleri ile birlikte alınmış ve bu ortalamalara korelasyon analizi uygulanmıştır (Şeşen ve Basım, 2012: 25; Kılıç vd., 2012: 432). Hipotez testi için yeterli olmayan bu analiz değişkenlerin tümünün olumlu şekilde birbirinden etkilendiğinin görülmesi açısından faydalı olmuştur. Ancak yüksek düzeylerde seyreden korelasyonlar faktör analizleri yapılması gerektiğini de ortaya koymuştur.

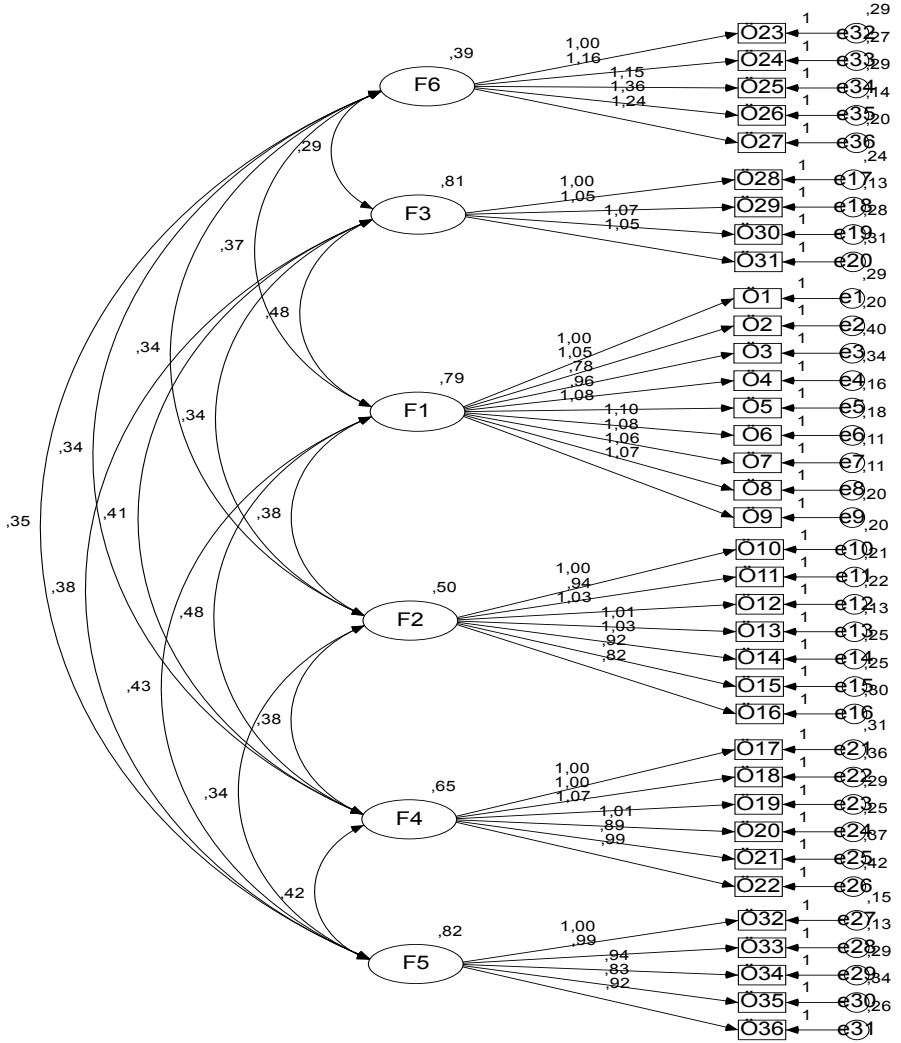
Anketteki demografik özelliklerin önermelere verilen cevaplarda anlamlı etkilerinin olup olmadığının araştırılması için ANOVA testi gerçekleştirilmiştir (Yüksel vd., 2015: 153). Bu test sonuçlarına göre cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bunda örneklemin büyük bir çoğunluğunun erkek katılımcılardan oluşmasının da etkisinin olduğu düşünülmektedir. Öğrenim türüne göre yapılan analizde de temsilde eşitlik sağlanmadığı için anlamlı olduğu görülen sonuçlarla ilgili yorumlama yapılmamıştır. Aylık gelir, sınıf ve fakülte bağlamlarında yapılan analizler neticesinde de anlamlı sonuçlar elde edilmediği görülmektedir. Ancak yaş ile ilgili yapılan testin sonuçlarına göre öğrencilerin yaşları ilerledikçe risk almaya daha eğilimli oldukları tespit edilmiştir.

Analizin bir sonraki aşamasında araştırmanın teorik altyapısının doğrulanıp doğrulanmadığının belirlenmesi için Keşif Amaçlı Faktör Analizi (EFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA) uygulanmıştır (Kılıç vd., 2012: 431; İşcan ve Kaygın, 2011: 452; Şeşen ve Basım, 2012: 24). Örneklem yeterliği ölçütü olan KMO ve Bartlett Testi sonuçları yeterli düzeyde örnekleme ulaşılmış olduğunu göstermektedir (KMO: ,865; Bartlett $p < 0.01$) (Abishov vd., 2015: 49; Doğaner ve Altunoğlu, 2010: 107). EFA ile ilgili olarak ikinci yapılan test ise müştereklik testi olmuştur. Bu test sonucunda herhangi bir önermenin başka herhangi bir önerme ile benzerlik gösterdiği ve faktör analizine devam edilebileceği görülmüştür. Araştırmanın teorik altyapısında da olduğu gibi, EFA sonucunda da altı adet faktör belirlenmiştir. Bu faktörlerden Açıklanan Toplam Varyans (ATV) %78,265 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç yapılan EFA'nın kapsam geçerliği olduğunu göstermektedir (İşcan ve Kaygın, 2011: 453).

EFA kapsamında temel yapı analizi benimsenmiş ve korelasyonların da yüksek olduğu göz önünde bulundurularak varimax yöntemi ile verinin döndürülmesi sağlanmıştır. Bu test ile ilgili veriler Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Döndürülmüş Yapılar Matrisi

	Yapı					
	1	2	3	4	5	6
Ö1	,796					
Ö2	,806					
Ö3	,653					
Ö4	,730					
Ö5	,845					
Ö6	,823					
Ö7	,830					
Ö8	,820					
Ö9	,809					
Ö10		,768				
Ö11		,717				
Ö12		,719				
Ö13		,824				
Ö14		,733				
Ö15		,724				
Ö16		,703				
Ö17				,737		
Ö18				,688		
Ö19				,813		
Ö20				,703		
Ö21				,660		
Ö22				,616		
Ö23						,638
Ö24						,775
Ö25						,663
Ö26						,689
Ö27						,677
Ö28					,821	
Ö29					,852	
Ö30					,818	
Ö31					,801	
Ö32			,810			
Ö33			,826			
Ö34			,830			
Ö35			,827			
Ö36			,782			

Şekil 4.1. CFA Modeli

Döndürülmüş hali ile altı adet faktörün araştırmanın teorik altyapısını destekleyecek şekilde önermelerinin aynı değişkenin önermeleri ile birlikte sıralandığı gözlenmektedir. Ancak yine araştırmanın teorik altyapısında bulunan hipotezlerin test edilebilmesi için yeterli değildir.

Bu nedenle CFA kapsamında bir ölçüm modeli oluşturulmuştur. Bu modelde değişkenler kendisini ölçmeyi hedefleyen ve EFA'da keşfedilen önermelerle birlikte analize tabii tutulmuştur. Önermelere hata terimleri eklenmiş ve son olarak da değişkenler arasına kovaryans çizgilerinin çizilmesi ile model tamamlanmıştır. Modelin testi AMOS 14.0 programı ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular öncelikle verinin modele uygunluğu ve modelin kabul edilebilirliği ile ilgili indekslerin incelenmesi ile başlatılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak CMIN/DF istatistiği incelenmiş ve değer 2,629 olduğu görülmüştür. Bu değer 2,629 gibi büyük kapsamlı modeller ve örneklemeler üzerinde kabul edilebilir eşiği sağladığı görülmüştür (Zaback vd.,2009: 600). Bundan sonraki aşamada ise uyum indeksleri bakımından değerler incelenmiştir (NFI:0,866; RFI:0,854; IFI:0,912; TLI: 0,904 ve CFI:0,912 ayrıca RMSEA: 0,076). Bu veriler ışığında modelin veriye uyum sağladığı görülmektedir (Şeşen ve Basım, 2012: 24).

Tablo 4.5. Geçerlik ile ilgili istatistikler

	CR	AVE	MSV	ASV	Dışa	Ken. Güv.	Yeni	Risk	İnanç	Fırsat
Dışa	0,939	0,755	0,381	0,301	0,869					
Ken. Güv.	0,970	0,784	0,457	0,383	0,540	0,885				
Yeni	0,936	0,676	0,575	0,389	0,529	0,608	0,822			
Risk	0,937	0,788	0,364	0,288	0,465	0,603	0,532	0,888		
İnanç	0,921	0,659	0,457	0,398	0,579	0,676	0,661	0,558	0,812	
Fırsat	0,919	0,695	0,575	0,421	0,617	0,660	0,758	0,517	0,670	0,833

Verinin benzeşim ve ayırma geçerliğinin testi için Açıklanan Ortalama Varyans (AVE) değerleri de hesaplanmıştır. AVE değerinin 0,5'ten büyük seyretmesi ve Birleşik Güvenirlilik Değeri (CR)'nin bütün değişkenler için AVE'den büyük olması benzeşim geçerliğinin olduğunu göstermektedir (Katerattanakul vd., 2014; 194). Ayırma geçerliği için ise Paylaşılan En Yüksek Varyans (MSV) ve Paylaşılan Ortalama Varyans (ASV) değerlerinin AVE'den küçük olması gerekmektedir (Nunnally, 1978: 1). Bütün bu şartların sağlandığının görülmesi ile modelin hem benzeşim hem de ayırma geçerliğinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.6. Hipotez Testi Sonuçları

			Tahmin	S.E.	C.R.	P	Hipotez/Destek
Ken. Güv.	<-->	Yeni	,380	,049	7,790	***	H1-Evet
Ken. Güv.	<-->	Risk	,483	,062	7,844	***	H7-Evet
Ken. Güv.	<-->	İnanç	,483	,059	8,193	***	H9-Evet
Ken. Güv.	<-->	Dışa	,434	,059	7,381	***	H8-Evet
Ken. Güv.	<-->	Fırsat	,368	,047	7,838	***	H6-Evet
Yeni	<-->	Risk	,338	,048	7,108	***	H3-Evet
Yeni	<-->	İnanç	,375	,047	7,997	***	H5-Evet
Yeni	<-->	Dışa	,337	,047	7,169	***	H4-Evet
Yeni	<-->	Fırsat	,335	,040	8,335	***	H2-Evet
Risk	<-->	İnanç	,406	,056	7,251	***	H14-Evet
Risk	<-->	Dışa	,380	,058	6,568	***	H13-Evet
Risk	<-->	Fırsat	,293	,044	6,726	***	H10-Evet
İnanç	<-->	Dışa	,422	,056	7,537	***	H15-Evet
İnanç	<-->	Fırsat	,339	,044	7,722	***	H12-Evet
Dışa	<-->	Fırsat	,351	,046	7,651	***	H11-Evet

Kovaryanslar üzerinden yapılan tahminlerin analiz edilmesi ile değişkenlerin arasındaki ilişkiler üzerine kurgulanan hipotezlerin testi gerçekleştirilmiştir. Buna göre geliştirilen bütün hipotezlerin desteklendiği görülmüştür. Bu sonuçlar incelendiğinde kendine güvenin en çok risk alma ve başarıya inanç ile ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca yenilikçilik ve fırsatçılık ile de ilişkili bulunsa da buradaki değerlerin daha düşük düzeylerde seyrettiği gözlenmiştir. Yenilikçiliğin en çok başarıya olan inanç ile ilişkili olduğu görülmüştür. Risk almanın ise yine başarıya olan inanç ile ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bütün bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde bütün değişkenlerin birbiri ile ilişkili olması girişimcilik eğitimi programlarının bütünsel bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini göstermektedir.

5. Sonuç, Kısıt ve Öneriler

Bu çalışmada Kahramanmaraş bağlamında KSÜ öğrencileri üzerinden genç girişimcilerin girişimcilik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda öncelikle detaylı bir yazın taraması gerçekleştirilmiş ve önceki çalışmalar konu, kapsam, yöntem ve bulgular bakımından incelenmiştir.

Elde edilen veriler ışığında araştırma metodolojisi ve teorik altyapısı oluşturulmuştur. Yine yazından elde edilen bilgiler ışığında kullanılan bir ölçek uyarlanmış ve rastsal yöntemlerle belirlenen 284 kişiden oluşan ve üniversite öğrencisi profiline uyan bir örnekleme uygulanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen veriler güvenilirlik, tanımsal istatistikler, korelasyon ve faktör analizleri ile analiz edilmiştir.

Analiz sonuçlarına göre verinin hem güvenilir hem de geçerli olduğu görülmüştür. Korelasyon ve CFA analizi sonuçları bütün değişkenlerin birbiri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Böylece araştırma kapsamında oluşturulan bütün hipotezlerin desteklendiği görülmüştür.

Çalışma neticesinde elde edilen bulguların yazındaki pek çok çalışmanın sonuçlarına benzer sonuçlar ortaya koyduğu gözlemlenmiştir. Girişimcilik özellikleri ile ilgili geliştirilen hipotezlerden yola çıkılarak bireyin girişimci olması için bütün bu özellikleri barındırması gerektiği anlaşılmaktadır. Bu sonuç girişimcilik eğitimi ile ilgili eleştirel yayınların da olduğu (İrmiş ve Barutçu, 2012: 1; Karahan vd., 2014: 113) bulgusu ile birlikte düşünüldüğünde girişimcilik eğitiminde yeni bir paradigmanın benimsenmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu yayınlarda ele alınan paradigmlar göz önünde bulundurulduğunda girişimcilik eğitimlerinin bireylerin girişimcilik desteklerini alabilmeleri için gerekli dosyaları dolduracak şekilde yapılandırıldığı gözlenmektedir. Oysa ki, kamu kaynaklarının aktarılması ile elde edilen bu desteklerin sonuçları düşünüldüğünde işletmelerin büyük oranda ilk beş yıl içinde kapandığı gözlenmektedir. Girişimcilik desteklerinden faydalananların girişimciliği bir meslek olarak düşünmemeleri de bu eğitimin paradigmasının değiştirilmesi gerektiği yönünde bir kanaatin oluşmasına yol açmaktadır. Bütün bunlardan girişimcilik eğitiminin mevcut durumunun proje yönetim ve iletişim becerileri ile desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşmak mümkün olmaktadır.

Yine çalışma neticesinde elde edilen bulguların yabancı yazındaki örneklerle de uyumlu olduğu gözlenmiştir. Araştırma bulguları kendine güven ve başarıya olan inancın bireyin girişimcilik özellikleri sergilediğini göstermektedir. Buna benzer sonuçların Rae ve Woodier-Harris (2012: 644) tarafından da elde edildiği görülmektedir. Bu bulgulardan yola çıkılarak giri-

şimcilik eğitiminin kendine güven ve başarıya inanç hususunda kapsamının genişletilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bunun yanında araştırma bulguları yenilikçilik özelliğinin bireyde bulunmasının kişinin girişimcilik özellikleri sergilediğini göstermektedir. Bu sonuca paralel sonuçların Urban (2008: 348) ve Chell (2013: 7) tarafından da elde edildiği tespit edilmiştir. Toplumda girişimcilik kültürünün yayılabilmesi için yenilikçi uygulamalara destek sunacak şekilde bir altyapının sadece kamu destekleri ile değil aynı zamanda kültürel öğeleri de kapsayacak şekilde tekrar tasarlanması gerektiği görülmektedir. Yine araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde dışa dönük bir yapı sergileyen bireylerin girişimcilik özellikleri taşıdığı ortaya konulmaktadır. Jack ve Anderson (1999: 121) ve Henry ve Treanor (2010: 607) da bireylerin girişimcilik özelliklerinin gelişmiş olması için dışa dönük bir yapıya sahip olmaları gerektiğinden bahsetmektedir. Benzer biçimde bireylerin risk alabilme eşiğinin makul sınırlar içinde olmasının iyi bir girişimci olmak için aranan özellikleri taşıdıklarının bir göstergesi olabileceği araştırma bulgularından elde edilebilmektedir. Bu husus ile ilgili önermelerin Urban (2008:352) tarafından da sunulmuş olduğu görülmektedir. Son olarak araştırma bulgularının bireylerin fırsatları değerlendirme yönünde kabiliyetli olmalarının girişimcilik özellikleri taşıdıklarını göstermektedir. Buna benzer çıkarımların Mitra ve Sagagi (2011: 463) tarafından da yapılmış olduğu tespit edilmiştir. Bütün bunların bir arada değerlendirilmesi ile girişimcilik eğitiminin ampirik bulgulara göre özelliklerin bütününe birbiri ile ilişkili çıkmış olmasını da göz önünde bulundurarak kendine güven, başarıya olan inanç, yenilikçilik, risk alabilme ve fırsatları kollama yönleri ile tekrar ele alınması gerektiği görülmektedir.

Çalışmanın kısıtları değerlendirildiğinde her ne kadar KMO ve Bartlett testi sonuçları yeterli düzeyde bir örneklemin elde edilmiş olduğunu gösterse de bütün üniversitelerin öğrencileri için genellenemeyeceğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda daha büyük örnekleme uygulanan çalışmaların yapılması gerekmektedir. Araştırmanın ikinci bir kısıtı ise veri toplama yaşanan problemler olmuştur. Anketin geri dönüş oranının yüksek olması için değişik fakültelerdeki öğretim elemanları ile iletişime geçilerek yeterli örneklem düzeyi elde edilmiştir. Ancak, veri toplanması hususunda erkek ve kadın öğrencilerin temsil düzeyinin eşit olmadığı gözlenmiştir. Bu kısıtın olmadığı çalışmaların cinsiyetler arasındaki farklılıkların incelen-

bilmesi açısından daha olumlu sonuçlar ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma bundan sonra girişimcilik özellikleri ile ilgili yapılacak olan çalışmalara pek çok bakımdan fayda sağlayacak niteliklere sahiptir. Öncelikle yazın taraması yerel bağlamda yapılmış olan ulaşılabilir kaynakların tümünü içermektedir. Bu nedenle araştırmacıların yazın taramasından çokça faydalanmaları ümit edilmektedir. Bunun yanında kullanılan analiz yöntemleri ile araştırma deseninin başka bağlamlarda tekrarlanması veya geliştirilmesinin de yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bütün bunların yanında gelecekte yapılacak olan çalışmaların proje yönetim becerisi, akademik başarı ve risk yönetim becerisi gibi ilişkisel alanlara yönelmesinin yazına daha büyük katkı sağlayacağı da düşünülmektedir.

Bu bilimsel araştırma Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi tarafından desteklenmiştir.

Kaynakça

Abishov, N., Yılmaz, Y. & Seydinbekuli, A.D., (2015), “Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Özelliklerin Etkisi: Ahmet Yesevi Uluslararası Türk- Kazak Üniversitesinde Bir Alan Araştırması”, AVRASYA Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 3(6), 43-53.

Akyüz, K., Gedik, T., Aydın, A., Yıldırım, İ. & Akyüz, İ., (2009), “Orman Fakülteleri Son Sınıf Öğrencilerinin Meslek Tercihleri Ve Girişimcilik Yetenekleri”. International Journal Of Economic & Administrative Studies, 1(3), 139-157.

Anderson, A.R., Drakopoulou, S., Sarah, D. & Jack, L., (2012), “Entrepreneurship as connecting: some implications for theorising and practice”, Management Decision, 50(5), 958 – 971.

Aytaç, O., (2006), “Girisimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif”, Dumlupınar Üni, Sos. Bil. Dergisi, 1(15), 139-160.

Bakan, İ., Eytmiş, A.M., Büyükebeşe, T. & Erşahan, B., (2012), “Kahramanmaraş'ta Girişimcilik Ve Yenilikçilik: Profesyonel Meslek Gruplarında Bir Alan Çalışması”, II. Bölgesel Sorunlar Ve Türkiye Sempozyumu, 1-2 Ekim 2012, 260-267.

Başer, H. & Büber, R., (2012), “İş Kurma Amacı Olan Adayların Girişimcilik Özelliklerinin Ölçülmesi: Aydın İli'nde Bir Uygulama”, Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi, 4(1), 135-143.

Bilge, H. & Bal, V., (2012), “Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(16), 131-148.

Chell, E., (2013), “Review of skill and the entrepreneurial process”, International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 19(1), 6 – 31.

Çetinkaya Bozkurt, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O. & Alparslan, A.M., (2012), “Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma”, SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 229-247.

Demirel, E.Ü & Tikici, M.Ü, (2010), “Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin beyin baskınlık analizi ile değerlendirilmesi: İnönü Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme bölümü Örneği”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(32), 221-254.

Doğaner, M. & Altınoğlu, A.E., (2010), “Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(2), ss.103-110.

Duran, C., Büber, H. & Eren Gümüştekin, G., (2013), "Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu Makine Programı Örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 33-56.

Ebrashi, R., (2013), "Social entrepreneurship theory and sustainable social impact", *Social Responsibility Journal*, 9(2), 188 – 209.

Gemlik, N. & Kırac, R., (2013), "Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Girişimcilik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma", *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 163-170.

Göç, Y., (2010), "Küçük Ve Orta Boy İnşaat Firmalarında Girişimci Özelliklerinin Firmanın Risk Yönetimi Uygulamalarına Etkisi", *İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.

Gözek, S. & Akbay, C., (2012), "Girişimci Adaylarının Girişimcilik Eğilimleri ve Sorunları", *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 45-60.

Gürer, A., Solmaztürk, A.B. & Sezen, S., (2014), "Üniversite Öğrencilerinin Girişimci Kişilik Özelliklerini Ölçmeye Yönelik Bir Alan Araştırması", *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi*, 49(2), ss.1-19.

Güreşçi, A., (2014), "Girişimcilik Eğilimi Üzerine Bir Araştırma: İspir Hamza Polat Myo Örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* (9:1), 23-38.

Henry, C. & Treanor, L., (2010), "Entrepreneurship education and veterinary medicine: enhancing employable skills", *Education + Training*, 52(8/9), 607 – 623.

İrmiş, A. & Barutçu, E., (2012), "Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini Ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2), 1-25.

İşcan, Ö.F. & Kaygın, E., (2011), "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 443-462.

Jack, S.L. & Anderson, A.R., (1999), "Entrepreneurship education within the enterprise culture", *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 5(3), 110 – 125.

Karabekir, M., Tozlu, E. & Şencan, M.N.M., (2015), "Girişimci Adayı Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Odak Grup Görüşmesi İle İncelenmesi", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(35), 203-216.

Karabulut, T., (2009), "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik bir Araştırma", *Marmara Üni., İİBF Dergisi*, 26(1), 331-356.

Karahan, M., Ünal, Ö.F. & Mete, M., (2014), “Kobi’lerin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması: Diyarbakır Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(19), ss.113-125.

Katerattanakul, P., Lee, J.J., & Hong, S. (2014), “Effect of business characteristics and ERP implementation on business outcomes”. Management Research Review, 37 (2), 186 – 206.

Kılıç, R., Keklik, B. & Çalış, N., (2012), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İİBF İşletme Bölümü Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(2), 423-435.

Mitra, J. & Sagagi, A.M., (2011),”Knowledge creation and human capital for development: the role of graduate entrepreneurship”, Education + Training, 53(85), 462 – 479.

Nunnally, J.C. (1978), Psychometric Theory, McGraw-Hill, New York, NY.

Okay, Ş. ve Karahan, M. (2010). Küçük Ölçekli İşletmelerin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Alan Araştırması: Denizli İli Örneği, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA), 14(1), 291-304.

Öneren, M., (2012), “İç Anadolu Bölgesindeki Genç Nüfusun Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 7(2), 7-28.

Patır, S. & Karahan, M., (2010), “Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması”, İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(2), 27-44.

Rae, D. & Woodier-Harris, N., (2012),”International entrepreneurship education”, Education + Training, 54(8/9), 639 – 656.

Şeşen, H. & Basım, H.N., (2012), “Demografik Faktörler ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, Ege Akademik Bakış, 12(özel Sayı), 21-28.

Tok, N., Seçer, A., Davran, M.K., Çobanoğlu, F. & Özalp, (2014), “Ziraat Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinde Girişimcilik Özellikleri, Algısı Ve Eğilimi: Çukurova Ve Adnan Menderes Üniversitesi Örneği”, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 3(1), ss.47-74.

Türkmen, M. & İşbilir, U., (2014), “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyo-Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi”, CBÜ Bed Eğt Spor Bil Dergisi, 9(2), 18- 28.

Uluköy, M. & Demireli, C., (2014), “Cinsiyetin Girişimcilik Profili Üzerine Etkisi: Erkek Girişimcilik Ve Kadın Girişimciliğin Karşılaştırmalı Analizi”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(22), 47-55.

Urban, B., (2008), "Social entrepreneurship in South Africa", International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 14(5), 346 – 364.

Uygun, M., Mete, S. & Güner, E., (2012), "Genç Girişimci Adayların Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler", Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 1(2), ss.145-156.

Yıldırım, M.H., Demirel, Y. & İçerli, L., (2011), "İşletme Sahibi Yöneticilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Becerileri Arasındaki İlişkinin Tespiti: Aksaray Örneği", Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(2), ss.189-199.

Yılmaz, E. & Sünbül, A. M., (2009), "Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(2), 195-203.

Yüksel, H., Cevher, E. & Yüksel, M., (2015), "Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma, Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(1), 143-156.

Žabjek, D., Kovačič, A., & Štemberger, M.I. (2009), "The influence of business process management and some other CSFs on successful ERP implementation", Business Process Management Journal, 15 (4), 588 – 608.